

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio practica ...

Institutiones Theologiæ Mysticæ, Seu Facilem & practicum modum
Exercitia Spiritualia S.P. Ignatii Loyolæ per octiduum faciendi - item
triduanam recollectionem fructosè instituendi complectens, Et
Sacerdotibus Præcipuè, aut de Sacerdotali Statu suscipiendo
deliberantibus accomodata, Una cum ...

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1680

Titulus II. De præstantia Exercitiorum ex extrinsecis testimoniis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48834)

illa degustaret, nullies mortem oppetiturum, ut iis fruere-
 tur. Sed ne brevis ea voluptas fuisse credatur, integri anni
 de cursu delicijs illis inter orandum demulcebatur, adeò ut
 senas omnino horas genibus solo affixis traducere solitaret,
 magnamque partem à sensibus abductus alienaretur. Ad-
 huc verò mirabilius est, quod ibidem ex 13. de alio Calvini-
 ano legitur, qui, ubi Exercitijs hisce vacare cœpit, tantis re-
 platus est delicijs, ut toto die incœnatus & impotus manens,
 causamque rogatus responderit, se præ copia solatiorum ci-
 bum non capere, imò nec tempus ad unicum libelli pii ca-
 put perlegendum invenire posse. Unde finitis Exercitijs In-
 structorem suum his verbis allocutus est: Pater, à parvo Pue-
 ro educatus sum inter commoditates, quæ vel optari potuis-
 sent, affirmo tamen ignorasse me adhuc, quæ sit voluptas;
 nisi dum quatuor hisce parietibus me video circumseptum;
 & fieri nō potest, quin, qui experiatur, & credat, quæ mihi cō-
 tingerunt, convertatur ad DEUM, fiatque Catholicus. Ego
 domo profectus sum urbes orbis Christiani celebriores con-
 visendi, deinde Constantinopolim, Hierosolymam, ali-
 as que, at verò finem itineribus meis impono, cum, quod
 quaesieram, hinc loci invenerim, neque unquam antehac re-
 perire licuerit, pacem videlicet, animique tranquillita-
 tem. Et quando intelligo hanc gratiam à DEO non soli
 mihi tributam, sed in aliorum quoque gratiam, referam me
 domum, ubi multi vitam inter doctrinæ fallacias agitant,
 eorum; quæ hinc loci experiundo didici, rudes ac ignari;
 quod ipsum etiam opere postmodum complevit, admiranti-
 bus domesticis tam subitam, & extraordinariam hominis
 mutationem, donec ex ipsomet genuinam causam intellexe-
 runt.

TITULUS II.

DE PRÆSTANTIA EXERCITIORUM EX EXTRIN- SECIS TESTIMONIIS.

Innumera quidem testimonia afferri possent, ex quibus
 tantò efficacius præstantia Exercitiorum posset, quantò cer-
 tius plerique eorundem utilitatem, fructusque dulcissimos
 propriâ experientiâ cognoverunt, sed ad duodecim velut
Instruct. VIII. E præ-

præcipua meritò reduci possunt, videlicet ad DEUM, Clæ-
stum, B. Virginem & Cælitèss. Patres, summos Pon-
ces, Cardinales & Episcopos, Principes Sæculares, Doct-
res, Religiosos externos, Religiosos nostræ Societatis, Si-
culares Catholicos, Hæreticos, Ethnicos, quorum testimonia
proinde per distinctos paragraphos breviter afferentur.

§. I.

Quanti DEUS faciat Exercitia.

I. Quanti æstimet DEUS hæc Exercitia Spiritualia, ve-
fanè argumentis non obscurè declaravit. Et primò quò-
dum Moysem ad se in montem Sinai vocavit, & quadragi-
ta diebus & noctibus retinuit, an non clarissimo argu-
to ostendit, tunc se præcipuè hominibus suam voluntatem
declarat, donaque communicare, quando à turbis se-
ti, totos se consortio, colloquioque secum instituendo
pendunt?

II. Quod ipsum etiam simili argumento in Elia Prop-
ta declaravit, quando eundem in Spelunca montis deli-
centem in spiritu primùm grandi & forti subvertente
tes, & petras conterente, deinde verò in sibilo auræ re-
invisit, ut ostenderet scilicet, tunc maximè se altos
& petras duras mentium peccatis aut imperfectionibus
noxiarum conterere, suamque voluntatem per inspira-
nem internam quasi sibilum tenuem manifestare, quàm
solitudinis speluncam secédunt homines, & remotis
& curis, divinæ familiaritatis sese capaces efficiunt.

III. Sed neque illud etiam testimonium prætereundum
est, quod per Oseam Prophetam c. 2. protulit dicens: *Pro-*
hoc ecce ego lactabo eam, & ducam eam in solitudinem,
loquar ad cor ejus. Quæ enim alia est lactatio ista,
promissio multiplicium fructuum, qui ex solitudine rep-
tantur? quid aliud *loqui ad cor* significat, nisi quod tunc
ximè soleat viam perfectionis & unionis cum DEO ostē-
re, atque ad eandem alacriter decurrendam, efficacia
va stimulosque suppeditare?

IV. Jam verò illa Isaia: Prophetæ c. 26. verba (*Vnde*

pulus meus, intra in cubicula tua, claude ostia tua super te, abscondere modicè ad momentum, donec pertransseat indignatio?) qui accuratius perpendit, an non fateri cogetur, cõfilium hoc per Exercitia Spiritualia perfectissimè adimpleri, adeòque jam tum DEUM ad solitudinem hanc sacram respexisse?

V. Quòd si denique admirandi in his Exercitiis producti effectus, admirandæ inquam, conversiones, copiosæ consolationes, & altissimæ illustrationes considerentur, quid aliud sunt nisi clarissima DEI testimonia, quibus testari dignatus est, hæc Exercitia (quod multorum aliàs etiam sermone percubuit) esse opus humano majus & nobilissimum æternæ suæ mentis inventum?

§. II.

Quantopere Christus Exercitia hæc æstimârit, & commendârit.

I. Quantopere Servator noster Exercitia hæc æstimârit, clariùs testari non potuit, quàm cùm in desertum secedens, quadraginta diebus & noctibus, sine ullo humano consortio vixit, solisque contemplationibus, aliisque spiritualibus exercitationibus vacavit; quam ob causam Petrus Guerrerius Archiepiscopus Granatensis, uti Historiæ Societatis p. 1. l. 13. n. 86. refertur, Exercitia hæc summi faciebat, dicebatque semel in concione. Christum in desertum tanquam Exercitia spiritualia secessisse, ut omnes suo invitaret exemplo, docerétque necessarium subinde esse, ad res animi sui considerandas locum, tempùsque vacuum sumere.

II. Sed & aliud non obscurum hujus rei testimonium reliquit, quando Discipulos suos ultro ad secessum spirituales invitavit Marc. 6. dicens: *Venite seorsum in desertum locum, & requiescite pauillum*; ubi per quietem utique non corporalem duntaxat cessationem à laboribus, aut somnum intellexit, sed depositionem curarum, & occupationum ad alios juvandos pertinentium, sui que accuratam inspectionem & recollectionem, ut novo fervore & alacritate ad pristinos labores redirent.

III. Quando verò Matt. 6. dixit *Tu autem cum oraveris,*

ris, intra in cubiculum tuum, & clauso ostio, ora Patrem tuum in abscondito, & Pater tuus, qui videt in abscondito reddet tibi: quid aliud, quàm secessum spiritualem suavitè videtur? ubi enim perfectiùs hoc Christi consilium impletur, quàm in his ipsis Exercitiis, dum & cubiculum privatum eligitur, & diligenter clauditur (id est, sine necessitate non exitur ex eo, nec quisquam aliis nisi simili ex causa admittitur) & magno cum fervore plerumque tempus Orationi impenditur?

IV. Clarissimum verò de utilitate horum Exercitiorum testimonium tulit, quando, ut in Actibus Apostolorum legitur præcepit Apostolis suis, ut ab Jerolymis non discederent, sed expectarent promissionem Patris, quam petrus ejus audiverunt; quæ enim fuerit expectatio, sat clarè eisdem indicatur, dum dicitur, quòd in cœnaculum introierint, & unanimiter perseverârunt in oratione cum Mulieribus, & MARIA Matre JESU, & Fratribus ejus; quid autem hoc aliud erat, nisi Exercitiis spiritualibus vacare, & petrus se dignissimè ad Paraclæti promissi optatissimum Adventum præparare?

§. III.

Quam æstimationem B. Virgo de Exercitiis spiritualibus habuerit.

I. Quid Sanctissima DEI Mater de præstantia & utilitate Exercitiorum horum spiritualium sentierit, non video efficaciùs ostendere, & probare posse, quàm si specialem revelationem à P. Ludovico de Ponte in vita P. Balthasari Alvarez c. 53. §. 1. narratam ipsius Authoris verbis retulerem. Sic ergo illi scribit.

II. Ex multis Personis altissimæ Orationis, quibus feci (quæ non fuerunt pauca) fuit quædam, cui Deus Dominus noster, & Sanctissima ejus Mater, extraordinarios valde devotes & misericordias exhibebant, de cujus sincera veritate cum aliquid dicit, habeo eam moralem certitudinem, quam in ejusmodi rebus homo habere potest. Illa, inquam, mihi dixit, quæ referam.

III. Cum illa intellexeret, homines Societatis ad hoc

Exercitia facienda se colligere anno 1600. pro more nostro recepto, voluit & illa in domo sua se colligere, ut eadem faceret modo, quo posset. Cùmque cœpisset, mane quodam in sua Oratione esset cum Domino, vidit oculis mentis venientem, & ad se appropinquantem sanctum quendam Angelum insignis Majestatis, quæ cùm obstupesceret, & nesciret, quid hoc esse posset, dixit ei ille, se esse Archangelum Gabrielem, & missum à Sacratissima Virgine, ut ipsam salutaret, & quædam significaret. Illa, quæ erat valde humilis, hoc audiens, magis obstupuit, seque contraxit, petens ab Angelo, ut prius, quàm referret, quæ in mandatis habebat, permitteret ipsam diutius cum Domino DEO nostro de re adeò gravi tractare (quod in hujusmodi occasionibus facere solebat) Angelus, cui valde placet humilitas, & cautela, sanctâque illa ex reverentia contractio, respondit, sibi id valde placere. Quare eo, quasi ibi non esset, prætermisso, accessit ipsa ad Dominum nostrum (quem ubique præsentem esse Fides nostra docet) magnòque animi sensu & affectu suam ei miseriam & vilitatem proposuit, humiliter petens misericordiam, & ut ab ea dignaretur avertere, quidquid sanctissimæ ejus voluntati conforme non esset. Cùmque in his & aliis hujusmodi petitionibus aliquamdiu hæsisset, audivit internam Domini vocem dicentis, ut. quæ Angelus dicturus ei esset, audiret.

IV. Et illa certior & securior interiùs facta, quòd totum illud esset DEI opus, cum in modum, quo divina sua Majestas cam Servis suis Prophetis faciebat, audivit flexis genibus, & magna cum reverentia, quæ Angelus in commissis habebat. Qui cælestis Regina nomine ei dicebat: Exercitiis, quæ facere cogitasti, per mentis ratiocinationes & Meditationes magnitudinis DEI, & bonorum infinitorum, quæ per Christum vobis communicantur (in eum ferè modum, quo sunt à Societate) singulare obsequium Reginae nostræ præstabis; significat enim tibi, se fuisse, & esse tanquam Patronam & Fundatricem illorum Societatis exercitiorum; nam se adjuvisse, & docuisse S. Ignatium, ut ita fieret, ideòque hoc nomine initium se dedisse huic operi, imò & se toto tempore vitæ suæ in sanctis hujusmodi Exercitiis fuisse occupatam.

V. Hæc fuit revelatio, de cujus veritate (ut dixi) non

possim dubitare, perpenlis omnibus circumstantiis ejus, et facta est; certoque credo, non illi Personæ factam fuisse revelationem propter se, sed propter uos, ut scilicet Societas homines, & cæteri, qui sanctis his Meditationibus exercetur, aliquod eis tempus seorsim tribuentes pluris ea faciant & ad ea continuanda magis animentur, si quidem talem habent Fundatricem, Protectricem, & Adjutricem, qualis est ipsa Sacratissima Virgo DEI Mater, quæ etiam ea fecit, licet cum majore excellentia absque ulla comparatione, quam nos, voluitque rem hanc nobis manifestare, ut illustrissimum & sanctissimum illius exemplum sequeremur. Ita meminit Pater Ludovicus de Ponte.

VI. Ex qua revelatione, ut rectè concludit nonnisi evidenter possumus colligere, quòd ista Exercitia sint efficacissimum medium ad augendam in nobis charitatem DEI. Nam si hæc Virgo, quæ ad tam altum Sanctitatis gradum ascenderat, Spiritus S. instinctu speciali ea fecerit, profectò dubitari non potest, quin DEVS ea Exercitia illi inspirarit, etiam quam singulare & excellentissimum medium ad augendam suam erga DEVM charitatem; nam hæc perfectio est & realis Sanctitas, ad quam omnia opera pietatis dirigi debent. Unde inde si Mater Sapientiæ ea S. Ignatio dictaverit, vel in scribendis direxerit; & si Mater Sanctitatis & Charitatis, supra omnes Homines & Angelos debuit in dilectione mentis incrementis proficere, in his Exercitijs se totâ vitâ consecuerit, quis dubitare poterit, quin divinæ Sapientiæ & Charitatis thesauri, & pretiosissimæ fodiæ in ijs reperiantur?

§. IV.

Quid SS. Patres de Exercitijs senserint.

I. Agmen inter hos meritò ducat S. Gregorius l. 1. mor. c. 12. ubi non obscure utilitatem ejusmodi recessus in sequentibus verbis indicat: *Sancti Viri, qui exterioribus mysteriis deservire Officij necessitate coguntur, studiosè sepe ad cordis secreta refugiunt, ibique cogitationis interiorum cacumen ascendunt, & legem quasi in monte percipiunt dum postpositis tumultibus actionum temporalium in contemplatione*

derationis sua vertice superna voluntatis sententiam per-
seruantur. Quantopere autem his ipse secessus conducatur
ad mentem cælestibus consolationibus & illustrationibus
replendam l. 30. moral. indicavit dicens: Si carni, quod li-
cet, abscindimus, mox in Spiritu, quod delectat, invenimus,
Intentioni quippe anima si exterior evagatio clauditur, in-
terior accessus aperitur; nam quò extra se spargi propter dis-
ciplinam non potest, eò super se intendere per profectum pos-
est; quia etiam in altum arbor crescere cogitur, qua per ra-
mos diffundi prohibetur; & cum rivus fontis obstruimus,
fluenta surgere ad Superiora provocamus.

II. S. Hieronymus verò quantopere solitudinem & se-
cessum à turbis amàrit, sequentibus verbis apertè monstra-
vit: O desertum floribus Christi vernans: O solitudo, in qua
nascuntur ij lapides, de quibus in Apocalypsi Civitas Magni
Regis extruitur! O Eremitus familiaris DEO gaudens!
Ne verò quis putaret, per hunc secessum effici, ut Proximo
suo minùs quis prodesse studeat, sapienter hanc persuasionem
in Epistola 114. ad Celsum eripere conatus est dicens: Non
enim eò fit hic recessus, ut retraharis à tuis; imò id agimus,
ut ibi discas, ibiq; mediteris, qualem tuis præbere te debeas.

III. Quem fructum S. Augustinus ex tali secessu retu-
lerit, ipsemet l. 10. conf. c. 40. fatetur sequentibus verbis:
Hoc me delectat, & ab omnibus actionibus necessitatis, quan-
tùm relaxari possum, ad istam voluptatem refugio; neq; in
his omnibus, qua præcurro consulens te, invenio totum locum
anime mee, nisi in te, quo colligantur sparsa mea, nec à te
quidquam recedat ex me.

IV. Singulariter tamen in hoc secessu persuadendo Ze-
losum se S. Bernardus exhibuit varijs in locis. Et primò qui-
dem l. 1. de confid. dum Eugenium Pontificem sic alloqui-
tur: Memento, non dico semper, non dico saepe, sed vel inter-
dum reddere teipsum tibi; utere tu quoq; te inter multos,
aut cerè post multos; non totum te, nec semper dare actioni
velim, sed considerationi aliquid tui, & cordis, & temporis
sequestrare. Et iterum eodem libro: Colligat & se intra si-
nus, qui omnes recipit; alioqui quid prodest tibi juxta Ver-
bum Domini, si universos lucreris teipsum perdens? Quam-
obrem cum omnes te habeant, esto & tu ex habentibus unus,

quid solus fraudaris munere tui usquequo Spiritus vade
 Et non rediens? Sapientibus Et insipientibus debitor es, Et
 te negat tibi? Porro utilitate hujus secessus, qui in confide-
 ratione potissimum consistit, copiose enumerat ibidem, dum ait
 Hac cognitio affectiva primum fontem suum, id est, mentem
 de qua oritur, purificat, deinde regit affectus, dirigit ad
 corrigi excessus, componit mores, vitam honestat, Et or-
 nat, postremo divinarum pariter Et humanarum veram
 scientiam confert. Hac est, qua agenda præordinat, actum
 cogitat, ut in mente nihil resideat incorrectum, aut con-
 fusione egens. Hac est, qua in prosperis adversa præsentit,
 adversis quasi non sentit. Brevissimè verò omnes hujus
 secessus fructus complexus est, dum in Sermone quodam
 Cantica dixit: *Hæ considerationes sunt deliciose ad sapie-
 rem, solida ad nutrimentum, efficaces ad medicinam.*

V. S. Dionysius in eundem sensum conspirans sic
 ait, imò & necessitatem ejusmodi Exercitiorum indicat
 Ante omnia maximè in Theologia, id est, in cognoscendo
 amando DEO ab Oratione auspiciandum est, ut divinis con-
 memoracionibus, invocationibusq; nos ipsos illi dedamus,
 que uniamus. Oportet enim sanctis orationibus, Et mentem
 tranquilla ad divinam unionem accommodatâ ad DEUM
 ut ad boni principium adduci, Et nos ipsos ad sublimiores
 divinorum, benigniorumq; radiorum contuitum præcatis
 nobis comparare.

VI. Denique S. Chrysostomus l. r. de orando DEO
 cum dixisset, per hanc orandi rationem nos assequi, ut
 mortales, & temporarij esse desinamus, naturâ quidem mor-
 tales, sed colloquio, convivitque, quem agimus cum DEO
 ad immortalè vitam transeuntes, mox subdit: *Necessè est
 enim, ut, qui cum DEO familiaritatem habet, Superioribus
 vadat Et morte, Et omnibus, qua corruptioni sunt obnoxia
 sicut fieri non potest, ut, qui solis radijs fruitur, non effugiat
 tenebras.*

§. V.

Quid Summi Pontifices de his Exerci-
 tijs senserint.

I. Si in ore duorum aut trium Testium fiat omne ver-
 bum

bum, duorum quoque aut trium Pontificum testimonia tantò efficacius præstantiam Exercitiorum demonstrabunt, quautò certius est Oraculum, quod ab eorum ore procedit.

II. Et primò quidem, quid Paulus Tertius, qui Exercitia hæc ad preces S. Francisci Borgia approbavit, de ijs senserit, ex proprijs ejus verbis facile colligere licet, dum in Bulla anno 1548. datâ sic loquitur: *Nos igitur, qui documenta & Exercitia hujusmodi examinari fecimus, & qua ex testimonio ac relatione dilecti Filij nostri Ioannis Tit. S. Clementis &c. nobis desuper facta, pietate ac sanctitate plena, & ad ædificationem & spiritualem profectum Fidelium valde salubria & utilia esse, & fore comperimus; debitum etiam respectum ad fructus uberes, quos Ignatius, & ab ipsa instituta Societas præfata, in Ecclesia DEI ubique Gentium producere non cessant, & ad maximû adjumentû, quod ad id prædicta Exercitia attulerunt, non immeritò attulerunt, hujusmodi Supplicationibus inclinati, documenta & Exercitia prædicta, ac singula ac omnia in ijs contenta, auctoritate prædictâ, tenore præsentium, ex certa scientia nostra, approbamus, collaudamus, ac præsentis scripti Patrocinio communitus, hortantes plurimùm in Domino omnes & singulos utriusque sexûs Christi Fideles, ubilibet constitutos, ut tam pijs documentis & Exercitijs uti, & illis instrui velint.*

III. Non minùs autem etiam Julius III. Successor Pauli suam de Exercitijs æstimationem prodidit, quando Gregorio Razivillio Cardinali, Vilenfî Episcopo & Fratri ejus Josepho in Villam eiusdem Julij, ut his Meditationibus animum exercerent, secedentibus Achillem Gagliardum velut peritissimum Ducem assignavit, eo successu, qui in sequenti paragrapho explicabitur.

IV. Præ cæteris tamen Alexander Septimus Iululentum de utilitate horum Exercitiorum testimonium tulit, quando anno 1665. Pontificatûs sui anno tertio, eadem non tantùm approbavit, & confirmavit, sed etiam ex propria experientia eorum utilitatem est attestatus, & ad eadem usurpanda plenarijs Indulgentijs concessis omnes his verbis invitavit: *Nos, qui probè scimus, quantopere conducant Exercitia hujusmodi dirigendis in viam Domini, & confirmandis in illa Christi Fidelium mensibus, devotionem eorum, qui*

operi adeò pio ac salutari vacaverint, caelestium thesaurorum Ecclesiae largitione magis incitare volentes, de Omnipotentis DEI misericordia ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi, omnibus & singulis Christianis Fidelibus tam prædictæ Societatis, aut cujuscunque alius Ordinis & Congregationis Regularibus, quàm aliis quibuslibet Ecclesiasticis & Laicis, qui in domibus memoratæ Societatis Exercitia prædicta juxta laudabilem ejusdem Societatis consuetudinem per Octidui spatium quod docunque peregerint, & interea temporis vere penitentes, confessi Sacrosanctum Eucharistia Sacramentum sumserint, quoties id egerint, plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam & remissionem misericorditer in Domino concedimus.

§. IV.

Quid Cardinales de Exercitijs senserint.

I. Primus ex his meritò chorum S. Carolus Borromeus Cardinalis & Archiepiscopus Mediolanensis ducit, qui variis argumentis suam de his Exercitijs æstimationem declarat. Nam 1. ea bis quotannis iterabat, & instar Novitij in ijs aliquo è Societate non tantùm quoad interiores motus animi, & exteriores actiones dirigi, sed etiam ipsa Meditationum puncta, ante quamlibet Meditationis horam tradi volebat, uti Lancizius p. 1. opusc. 10. n. 23 r. fol. 830. testatur. 2. Ad ipsam etiam mottem se per ea velut optimam præparationem disposuit, dum in solitudinem Varalli montis secedens, & his Exercitijs vacans, & castigatione voluntaria operam, sed Christi dolorum Meditationibus suavem vitam ducens, ex eo secessu morbum contraxit, vitamque sanctissimè clausit, ut Breviarium Romanum 4. Nov. refert. Dum ex Clero quoque suo, quotquot poterat, ad eadem faciendam inducebat. 4. Dum Clericos Seminarij sui in ipsius ingressu, & ante Sacrorum Ordinum susceptionem ipsos excoli voluit; imò & in Synodo decretum fecit, ut nullus Sacerdos initiaretur Sacris Ordinibus, nisi qui per aliquos dies secedens, sacris sese ad illos Meditationibus præparasset.

5. Dum Famulos quoq; suos quotannis vacare ijsdem Exercitiis jubebat, ut cælestia & æterna crebrò meditantes, vitam piam secundùm Christi legem instituerent. 6. Dum Duci Mantuano Bibliothecam suam Visitanti, & collaudanti dicebat, se in sacco libellum (qui Libellus Exercitiorum fuerat) circumferre, qui plus contineret, quàm omnes Bibliothecæ suæ Codices, eò quòd Scriptores librorum cæterorum doctrinam suam ex principijs & scaturigine hujus Libelli derivârint.

II. Quid Cardinalis Burgensis senserit de his Exercitiis, sat clarè in censura Libello Exercitiorum præfixa ostendit, dum scripsit: Legimus spiritualia hæc Exercitia, placèntque nobis valde, & digna judicamus, quæ ab omnibus Orthodoxæ Fidei Cultoribus recipiantur, & magni fiant.

III. Non minorem de illis æstimationem Caspar Contarenus, Patritius Venetus, & ex Senatore Cardinalis, ætate sua ingenij & doctrinæ laude facilè princeps prodidit, dum non modò sub sancto Ignatio Magistro se exercuit, sed etiam tradita sibi Exercitia, suâ ipse manu perquam accuratè descripsit, & eundem sollicitè ab Hæredibus servari, non secus, quàm ingentem thesaurum, uti revera est, in pretio haberi voluit, uti P. Joannes Weyer in Prolegomenis Theophili §. 12. testatur.

IV. Quartum testimonium tulit, quem priori paragrapho citavi, Georgius Radzivilius Cardinalis, & Vilmæ Episcopus, qui cum Fratre suo Stanislao his Exercitiis eo successu vacavit, ut redux in Poloniam fructum, quem hauserat, per omne regnum maximo animarum lucro diffunderet, ut loc. cit. ex Societatis imagine p. 385. refertur.

§. VII.

Quid Episcopi de his Exercitijs senserint.

I. Etiam hîc in ore trium Testium stabit æstimatio, quam Episcopi de Exercitiis habuerunt. Inter quæ testimonia primus jure merito locus debetur testimonio, quod Doctor Bartholomæus Torres Lector Segonciæ, & Cathedralis Complutensis, & postea Canariensis Episcopus de illis tulit,

lit,

lit, dum, ut in historia Societatis p. 1. l. 13. n. 34. referuntur publicè pro Concione dixit, se plus Theologiæ triginta Exercitiorum diebus, quàm triginta annis inter studia Scholastica condidicisse; & licet triginta annis, quibus S. Thomam, Scotumque versabat, vix occurreret argumentum quod solvere non posset, rationibus tamen Villanovæ, cum in Exercitiis dirigebat, manibus, pedibusque fuisse instructum. Unde Segonciâ multos submittebat Doctores Præbendatos, ut vocant, Ecclesiæ illius ad Exercitia codicis P. Villanova (qui Logicam duntaxat, & Theologiæ moralem audiverat) Ductore obeunda.

II. Quid Episcopus Saluzanus, Vicarius Papæ de Exercitiis senserit, in sua de Libello Exercitiorum censuræ & approbatione clarè manifestavit, dum, ut in primis eodem Libelli paginis refertur, apertè testatus est, opus hoc omni laude dignum; & Christianæ pietati valde proficuum esse.

III. Præ cæteris tamen memorabile est testimonium præclarum, quod Basileensis Episcopus, Bruntrutani Collegij Fundator proferre dignatus est, dum, ut Annus Societatis 1601. f. 395. testantur, postquam novem diebus Exercitia Spiritualia fecisset, tantum inde fructum percepit, ut diceret: Si Patres Societatis in me nihil aliud contulerint, quàm hoc cœleste beneficium, id unum facilè æquarè omnia, quæ ego Collegii huius Author præstiti Societati.

§. VIII.

Quid Doctores Theologiæ de Exercitiis senserint.

I. Inter horum Doctorum præclara de Exercitiis testimonia meritò memorandum censetur, quod Joannes Cochleus, Canonicus Wratislaviensis, eruditione, scriptis libris solidâ Catholicæ Religionis adversus Lutheranos defensione, victoriisque de Hæresiaracha Luthero reportatis orbitissimus, Romanique Regis in confesso Ratisbonensi Theologus protulit, dum, postquam P. Petrum Fabrum primum S. Ignatii Socium de scientia animæ in Spiritualibus Exercitiis à S. Ignatio tradita, & ab eo per Meditationes de Virgine Christi

Christi, aliâsque pias Exercitationes in artem, usumque red-
acta differentem audivisset, hæc dixisse scribitur: *Multa per
Europam Scholæ & Cathedra Theologica fervuerunt, & fer-
vent disputationibus. Optavi sapius, ut mystica huius &
arcana aliqua saltem pateret schola, ex qua non lumen sic-
cum & sterile susquereret, & sonaret pompam, sed ferax &
salubre vitalem ederet charitatis ardorem, qui DEO pasci-
tur, & constanter in DEVM agendo fertur. Nunc gaudeo,
quod tandem inveniantur Magistri circa affectus. Quod
sicut ingenti lætitiæ sensu, erectisque in cœlum oculis dixit,
ita, quamprimum licuit, dedit se Exercitiis excolendum, quæ
expertus ita probavit, ut magnis viris, Theologis, Præfili-
bûsque eadem suaserit, & tradiderit.*

II. Non minus præclarum est Testimonium, quod M.
Manzius è S. Dominici Familia in Complutensi Academia
Lector, vir gravissimus tulit, dum absque horrore dicere au-
sus est, pluis à se fieri Theologiam Patris Villanovæ, à quo
tunc Compluti exercebatur, quàm omnium ejusdem urbis
Doctorum scientiam.

III. His non immeritò jungitur præclarum Augusti-
ni Carniatij celebris illius ex Augustiniano Ordine Theolo-
gi testimonium, qui, ut supra vidimus, cum per mensem se
his Exercitiis exercuisset, testatus est candidè, se, quamliu in
Religione vixisset, rationem aliquam, quâ rectissimè ince-
deret, optasse semper, eamque nunc demum, cum in hæc S.
Ignatii Exercitia incidisset, invenisse. Quæ quidem ille avi-
dissimè hausta, atque in intimum demissa pectus tanti fecit,
ut in ijs divinum aliquid inesse diceret, eaque deinceps in
alios eò libentiùs derivârit, quò ipse aut diutiùs ea quæsivit,
aut seriùs invenit, uti in Imag. Soc. 1. 3. refertur.

§. IX.

Quid S. Ignatius, & alij Religiosi Societatis
JESU de Exercitijs senserint.

I. Quanti S. Ignatius Exercitiorum horum Author ea-
dem æstimârit, varijs sanè, iisque non obscuris argumentis
declaravit. Nam 1. ipsemet ea diligenter & constanter usur-
pavit, utpote quorum adminiculo, ad eam, quam miramur,
sancti-

sanctitatem pervenit. 2. Iisdem primos suos Socios exciuit, sibi que adjunxit, & ad idem vitæ sanctioris institutum DEO inspirante, excitavit. Ita ut verè dici possit, Societatem JESU hoc maximè melio & initio coaluisse, & post incrementum accepisse; constat enim plurimos ex illorum usu vocationem agnovisse, & præclarè implevisse. 3. Eadem etiam Societatem jam confirmatam velut aptissimum nutrimento ali, sustentari, & crescere, & perfici voluit, idque ut iis, qui in Probationibus versantur, per mensuram eadem excolerentur, atque ut idem saltem per octo dies etiam alii facerent, vehementer optavit, unde Societas hujusmodi fiderii non ignara publico decreto omnes ad ea quotannis per octiduum facienda adstrinxit. 4. Voluit eorundem Exercitiorum usum esse ex præcipuis mediis ad animarum salutem procurandam, ideòque omnes hortatur, ut ad Exercitia hæc aliis tradenda per proprium usum & experientiam adhibeant, & in hoc armorum spiritualium genere tractant (quod DEI gratia ad ipsius obsequium tantopere conferuntur) dexteritatem habere possint. Id quod præcipue confirmavit, dum in Epistola anno 1536. ad Mionensem sacerdotem, qui Parisiis ipsius Confessarius erat, datâ vehementer ipsum adhortatus est, ad eadem non modò sedulo faciendâ, sed aliis etiam ferventer commendandâ & tradendâ asserens, ea esse optimum, quod in hac vita sentire, & cogitare possit, tum ut homo sibi ipsi proficit; tum ut aliorum quoque profectum efficaciter promoveat, uti in Hist. p. 1. 7. n. 132. refertur.

II. Quantopere S. Franciscus Xaverius æstimationem Exercitiis & ratione meditandi conceperit, tum ex ipso, tum eadem primò sub initium suæ conversionis peregit, feruissimum ex constanti per totam vitam usu constat; nam ut in vita l. 4. c. 21. refertur, antiquissimum illi erat, quotidianam divinarum rerum meditationem peragere, nec ullum diem sinebat sine cælesti hoc, sapidissimòque pabulo præterire.

III. Nec minorem S. Franciscus Borgia opinionem eisdem Exercitiis conceperat; hinc enim factum est, ut eorundem confirmationem à Sede Apostolica tam sollicitè expetierit, eò quòd (uti in Bulla Pauli III. libello Exercitiorum præfixa refertur) eâ Christi fidelibus ad spiritualia

consolationem & profectum magnopere utilia & salubria esse, non solum famâ ex plurimis locis allatâ, sed etiam experimento manifesto cum Barcinone, tum Valentia, tum Gandia compertum habuerit.

IV. Sed & B. Aloysius Gonzaga suam de his Exercitiis æstimationem apertè manifestavit, quando Josepho Spinelli Societatis nostræ Religioso per gravem infirmitatem ad extrema propemodum perducto apparens suasit, ut, si anti- quam sanitatem recuperare vellet, votum faceret, Exercitia hæc Spiritualia obeundi, uti in Annal. 1632. Coll. Pa- norum refertur.

V. P. Petrus Faber primus S. Ignatij Socius ad eò in his Exercitijs tradendis excelluit, ut ipse S. Ignatius negaret ul- lum illi hoc in genere parem esse, uti in Vit. l. 2. c. 19. vi- dere est.

VI. P. Franciscus Villanova adhuc inter Externos de- gens tam copiosum lumen & gratiam ex Exercitijs reporra- vit, ut Sapientiâ, doctrinâ, Sanctitate clarissimus quisque eum consuluerit, atque velut ad fontem Sapientiæ recurreret, uti ex testimonijs D. Bartholomæi Torres, & M. Mancij §. 7. & 8. cc. patet.

§. X.

Quid alii Religiosi de Exercitijs senserint.

I. Primas sibi inter hos partes meritò Religiosissimus, & in Spiritualibus rebus versatissimus Lætiensis Abbas, Lu- dovicus Blosius vendicat, qui, quanti fecerit hæc Exercitia, fat clarè in sua ad Adrianum Lovaniensis Collegij Recto- rem Epistola manifestavit, dum primùm gratias agit, quòd Ignatij precibus esset commendatus, deinde de suorum in- stitutione per Usmarum Goissinum, Sacerdotem nostrum gratulatur, ac deinde exclamat: Utinam hoc factum esset ante annos viginti, ita enim cum senioribus multo meliùs fortè ageretur. Laudamus benignissimum DEUM, qui per vos istam rationem docuit; ex ea & ipsius DEI honor, & sa- lus animarum, ut confido, consequetur. Unde postea sem- per de sua Familia binos Lovanium (ubi ipse ex cultus fue- rat) misit excolendos, & eundem orandi modum à DEO sibi
in

in salutari illo secessu communicatum in suo quoque Ministerio usurpari voluit.

II. Similem ferè fructum & sensum de Exercitijs hinc etiam Pater Magister Frater Ludovicus Granatensis Ordinis Prædicatorum insignè decus concepit, ut qui appetitè confusus est, se in dictis Exercitijs tam illustre doctrinæ Spiritus lumen esse nactum, ut ætas scribendo non sit, quod Dicitur tunc ad intelligendum contribuerit, ut Author Sacrorum Tempe. c. 4. fol. 137. loquitur.

III. His etiam meritò, ut omne trinum perfectum tertius Ludovicus, Strada scilicet, è S. Bernardi religiose Familiâ vir in primis celebris, & non pietate minùs, qui doctrinâ conspicuus jungitur, qui (ut supra jam dictum est) postquam libelli hujus vim divinam in se experius fuisse expendissetque ejus efficaciam ad animos à peccandi licentia ad amorem virtutis traducendi, in hoc elogium veritatis & experientia convictus erupit: *Tirocinium est toti humani generi institutum.*

§. XI.

Quid Sæculares Catholici de Exercitijs senserint.

I. Petrus Ortizius Caroli Quinti ad supremum Pontificem Legatus, quadraginta diebus his salutaribus meditationibus exerceri voluit, tanto animi fructu, virtutisque acquisitione, ut, quantumvis Christianæ virtutis studium antea profectus insignè laude professus, ab eo tamen tempore tantam vitam spiritualem duxisse se fateretur.

II. Alius ad Summum Pontificem à Maria Stuartæ Regine missus Legatus, Stephanus nomine, ex primæ nobilitate, cum, nescio quâ de causa, vehementer à Societatis JESU Religiosis abhorreret, ubi Dublinensis Præfati suavisu Exercitijs his vacare cœpit, tanto animi affectu Societatem prosequi cœpit, ut ex ea nonnullos ardentissimè petierit secum in Scotiam veliendos, uti in Imagine Soc. l. 6. c. 3. refertur.

III. In Bohemia Comites Jaroslans de Martinez, & Guilielmus Slawata, gloriose & totâ Europâ, & magis cœpit

nota & cara nomina sæpius imò singulis annis, Spiritualibus his Exercitiis sub directione Patrum Societatis excoluere animinum, & in ijs, operante Domino, vires animi restaurarunt, & ita confortarunt ad toleranda fortiter ea, quæ ab efferata postea Hæresi tolerarunt, & agenda pro gloria DEI, quæ obstinentibus & oppugnantibus impiis constantissimè egerunt, & ut starent magnanimi, imperterriti, & omnibus periculis, mortèque Superiores, uti fufus in Theophilo P. Joannis Weyer §. 15. proleg. videre est.

IV. Parmæ tanti olim fiebant Exercitia hæc spiritualia, ut subinde centum & plures simul exercebantur, viri & feminae, sic ut Parochi, Sacerdotesque alii etiam ea traderent, & Plebem ad Exercitiorum normam, informarent, itaque urbeni aliam redderent, uti Hist. Soc. p. 1. l. 2. n. 76. testatur.

V. In eadem Historia p. 1. l. 7. n. 21. refertur, miram Exercitiis hæc existimationem accessisse ex eo, quod Melancthonæ Filius Baronis, quem nec trirèmes, nec Parentum verbera, compescere poterant, paucorum dierum secessu, sub P. Domineci directione vel quovis Agno mitior & tractabilior effectus sit.

VI. Similem effectum expectus est alius quidam Juvenis, uti Annæ 1619. f. 296. testantur; qui proin, cum post Exercitia absoluta admirationi se esse Parentibus, alijsque adverteret, quid admiramini, inquit, Dæmon ipse in istorum Patrum manibus converteretur. Cùmque ferventis propositi æstu alia omnia, quàm prius egerat, promitteret, ipsum jam grandævum Parentem ad eadem facienda permovet.

§. XII.

Quid Hæretici & Ethnici de Exercitiis senserint.

I. Quanti hæc Exercitia fecerint Hæretici, jam supra c. §. ultimo per duorum Calvinianorum exemplum fufius demonstratum est quorum primus, cùm Exercitia facere accepisset, tantam de fructu eorundem æstimationem concepit, ut dicere ausus sit, Hominem quantumvis flagitiosum

sum

sum, si illa degustaret, millies mortem oppetiturum, ut
potiretur, utpote in quibus tantas, tamque frequen-
tas gratias acceperat, ut Pater Spiritualis iisdem annotandis
dignaretur. Inter quas gratias non minima sanè erat
cum ardentissimum concepisset desiderium Patriam repe-
di ad eos, qui fraude Hæreticorum decepti fuerant; ven-
ti lucrandos, imò etiam ad vitam Martyrio ponendam
die calendæ Martias anni 1609. effigies B. Virginis,
singularis cultor extiterat, cum allocuta sit, spemque
optatis votis potiundi uti in Sac. Temp. c. 2. exem-
pluribus refertur.

II. Posterior verò, ut ibidem ex. 13. narratur, licet
ter Hæreticos enutritus, tam copiosum ex paucorum
secessu lumen adeptus est, ut in dubijs, quæ in re Theo-
ca occurrebant, veluti de Trinitate, de Unitate in DEO
temporis & aternitatis connexionem, de prædestinationis
vina, alijsque hujus generis quæstionibus solutio re-
dendo vix attingeretur, quin statim caperet, & deinceps
congruenter de ejusmodi materijs disceret, quasi
illis excultus esset. Unde factus est tandem in habitu Dis-
ri suo, fieri vix posse, quin is, qui experiatur, & credat
sibi contigerunt, convertatur ad Catholicam fidem; he-
tè, quam ante hac magnam Orbis Universi partem
grando frustra quæsierat, pacem, animique tranquillitatem
in his Exercitijs reperisse.

III. Etsi verò Ethnici utpote veræ fidei lumine defici-
es, quo nunc Exercitia fieri consueverunt, modo non
runt, umbram tamen quandam illorum habuisse jure
creduntur. Certè de Scipione, fortissimo illo & Sapien-
simo Romanorum Duce legitur, quòd in Solitudinem se-
ut portum à Republicæ fluctibus recipiebat, ut inde ad
plificandam Romani Nominis gloriam cum meliorum
consilijs in arenam reverteretur.

IV. Quid verò Romanus Sapiens, Seneca inquam
ejusmodi recessu senserit; Ex ipsius verbis c. 18. de brevita-
te colligere licet: *Recipe te, inquit, ad hæc tutiora, tran-*
quilliora, majora. Sciturus, quis animum tuum ca-
expectet, ubi nos à corporibus dimissos natura compe-
Expectat te in hoc genere vitæ multum bonarum artium

mor virtutum atque usus, cupiditatum obliuio, Sruendâ
 atque moriendi scientia, alta quies. Satis per laboriosa
 & irrequieta documenta exhibitâ virtus est, major pars a-
 tatis, certè melior Reipublica data sit, aliquid temporis sume
 etiam tibi. Inuenies maiora, qua sepositus, & securus a-
 gites; istum animi vigorem rerum maximarum capaciissi-
 mum ad se revoca, animi bonum animus inueniat. Hic si
 inquam, respirare illi, & recedere in se vacaverit. O quàm
 sibi ipse seruum totus à se fatebitur, ac dicet: quidquid dixi,
 quidquid feci adhuc, infectum esse malle: quidquid dixi,
 cum recogito, mutis inuideo: quidquid optavi, inimico-
 rum execrationem puto: quidquid timui, Diij boni! quantò
 melius fuit, quàm quòd concupui. Quid efficacius in se-
 cessus commendationem vel à Catholico dici potuisset?

CAPUT III.

DE MEDIIS QUIBUSDAM AD EXERCITIA
 FRUCTUOSE FACIENDA COND-
 CENTIBVS.

Duplicis generis media plerumque ad finem aliquem ob-
 tinendū præscribuntur, positiva scilicet, & negativ. Pri-
 ora sunt qualitates aliqua vel actiones positivè conducentes
 ad finem præfixum acquirendum; posteriora sunt negatio-
 nes aliqua vel privationes, per quas obstacula effectū impe-
 dientia removentur, unde & *removens prohibens* vocantur.
 Utraque autem hæc media ad Exercitia fructuosè peragen-
 da, si non omnino necessaria, certè vel maximè utilia jure
 merito cenferi, ideòque singulari cum diligentia adhiberi
 debent. Qualia autem illa sint, distinctis paragraphis ex-
 plicabitur.

§. I.

Quæ media positiva adhibenda sint ad Exercitia
 fructuosè peragenda.

I. Primum inter hæc media locum meritò obtinet *ar-
 dens desiderium* magno cum fructu & alacritate ea peragen-
 di; cum enim experientiâ quotidianâ constet, quantò ar-
 den-